

Waltzing in the Wiki-wonderland

Den frie, elektroniske encyklopædi Wikipedia bliver skrevet og redigeret af brugerne selv. Et verdensomspændende rodnet af frivillige kloge hoveder, der sikrer solid, neutral og – ikke mindst – gratis viden til hele verden. Her fortæller stifteren, Jimmy Wales, om demokrati, nødhjælp og vidensfetichisme.

AF NADJA PASS
MEGAPIXELS AF HANNE CASSIM

Wikipedia adskiller sig på alle niveauer fra de opslagsværker, vi ellers kender. Hvad er det, der ligger dig så meget på sinde?

Den grundlæggende ide med enhver encyklopædi er at gøre viden tilgængelig. Men mange traditionelle encyklopædier er så dyre, at de kun er tilgængelige for en begrænset del af befolkningen. Den nye teknologi, der ligger til grund for Wikipedia har givet os mulighed for at vende encyklopædi-tankegangen på hovedet – så vi i dag kan opfordre mennesker i hele verden til at kommunikere med hinanden og dele deres viden.

Det er en ret radikal tankegang – at gøre viden gratis for alle og give alle adgang til at videreudvikle den grundviden vi præsenterer til at skabe nye lærebøger og undervisningsmateriale. Kvit og frit.

Desuden er Wikipedia meget hyperlinket og organisk. Vores arbejdsmetoder er også meget organiske. For eksempel opdagede en af de danske skribenter ved et tilfælde, at jeg var på vej til København – og så skrev han til alle de danske wikipedianere: „Jimbo er i byen, skulle vi ikke benytte lejligheden til at mødes alle sammen“. Så gik der et stykke tid, hvor ingen vidste, hvad der skulle ske, og om der skulle ske noget. Og så foreslog en pludselig et mødested, der dukkede en 10-stykker op, og vi havde en rigtig hyggelig eftermiddag.

Og det er et meget godt eksempel på, hvordan det fungerer. Det står enhver frit for at tage initiativet og se, hvad der kommer ud af det. Og i sidste ende bliver det, der skal gøres, altid gjort. Man skulle ikke tro, det var muligt. Men det ser det ud til at være.

Alligevel har jeg hørt dig sige, at du fungerer som en slags monark i netværket, og at de gamle skribenter udgør en slags aristokrati, som alle lytter til og respekterer.

Ja, men det er nu alt sammen meget uformelt.

Så du blev ikke hyllet som en konge, da du mødtes med wikipedianerne?

Nej, slet ikke. De skulle nok have mødtes snart under alle omstændigheder. For selvom man kan klare meget virtuelt, er det rart at få sat ansigter på hinanden. Der er så mange små menneskelige ting, man hurtigt kan misforstå, når man ikke kender hinandens humor og små særheder. Og det bliver alt sammen meget lettere og rarere, når man mødes. Men selvom alle kan se fornuften i at mødes, går der ofte lang tid, før der bliver gjort noget ved det.

Mit besøg var nok grunden til, at de fik arrangeret deres første møde netop i dag. Men det var bestemt ikke for at hylde mig. Efterhånden er jeg bare enzymet, der får tingene til at ske. Sandkornet, der provokerer østersen til at producere en perle.

OM WIKIPEDIA

Wikipedia er en encyklopædi skrevet i samarbejde mellem sine brugere. Encyklopædien redigeres ved hjælp af den særlige wikiwiki-teknologi, der giver brugerne mulighed for at skrive og redigere indholdet i fællesskab.

Alle artikler og billeder på Wikipedia er 'åbent indhold'. Det betyder, at det er udgivet under en meget fri licens, der eksplicit tillader kopiering af informationen. Desuden kan indholdet frit redigeres af alle – i modsætning til materiale udgivet af en kommerciel udgiver, der så har ansvaret for hele materialet.

Den engelske udgave af Wikipedia blev påbegyndt af Larry Sanger og Jimbo Wales den 15. januar 2001. Wikipedia styres af Wikimedia, en non-profit fond oprettet specielt til formålet. I dag har den engelske version langt over 700.000 artikler – og Wikipedia ve tilgængeligt på alverdens sprog.

JIMMY 'JIMBO' WALES

Født 1966. Internet entreprenør, der er mest kendt for at have startet den frie encyklopædi Wikipedia. Tidligere børsrådgiver i Chicago og ejer af internetselskabet Bomis. Bor i dag i Florida – og rejser verden rundt som bestyrelsesformand for Wikimedia-fonden og Wikipedias ansigt udadtil.

Jeg mødes ofte med skribenterne i de forskellige lande – og selvom det står alle frit for at skabe deres eget regelsæt med udgangspunkt i det enkelte lands kultur og normer, er det de samme mønstre og problemstillinger, der gør sig gældende overalt. Det største problem er, hvordan man skal håndtere besværlige brugere – folk, der bevidst skriver forkerte oplysninger eller meget kontroversielle, ensidige synspunkter ind i artiklerne. Det vil vi jo på den ene side gerne undgå – og på den anden side vil vi ikke have for mange regler og restriktioner, for det forhindrer folk i at gøre deres arbejde ordentligt.

Det viser sig gang på gang, at et sæt grundregler og et vist hierarki er uundgåeligt, når et netværk af skribenter når en vis størrelse. Det er tilfældet med den engelske version, der efterhånden er uoverskueligt stor. Men i et lille netværk som det danske gælder det om at undgå for mange regler – for de sinker og besværliggør arbejdet.

Er der en tommelfingerregel for, hvor stort et netværk kan blive før reglerne begynder at dominere?

Det varierer meget. For det meste begynder reglerne at komme, når en besværlig bruger prøver at ødelægge artiklerne. Så kommer der typisk en periode, hvor alle er usikre på, hvad der nu skal ske, og hvordan de skal håndtere det. Efterhånden som netværkene bliver større, bliver der også større behov for nogle adfærdsregler. Det er ligesom storbyen overfor landsbyen. Der er mere tilfældig kriminalitet i en storby end i en landsby. Og hvis storbyen skal fungere, er alle nødt til at overholde nogle simple adfærdsregler.

Jeg har efterhånden talt med mange mennesker om Wikipedia – og selvom mange er dybt fascinerede af ideen, er mange også skeptiske. Mange af forbeholdene lyder som en genklang af reaktionerne ved internettets fødsel. „Kan man stole på det?“, „Hvem er kilderne?“...

Uh ja, der er meget at sige om den sag. Først og fremmest er det selvfølgelig altid vigtigt at forholde sig kritisk til alt, hvad man læser. Og på Wikipedia skal man så ydermere være opmærksom på, at der er en reel risiko for, at artiklen for et øjeblik siden er blevet redigeret til det værste nonsens. Men jeg vil nu stadigvæk sige, at gennemsnitskvaliteten af vores artikler er meget høj.

Men man skal jo også være kritisk, når man læser Encyclopedia Britannica. Men der har det trykte ord alligevel en helt anden klang af troværdighed. Folk har paraderne nede, fordi det er vedtaget godt. Og på papir.

Helt ærligt tror jeg snart, at folk i stedet vil spørge: „Hvordan kan jeg stole på de store nationalencyklopædier. Hvordan kan

de være tilstrækkeligt nuancerede, når artiklerne er skrevet af en person og redigeret af to andre?“

En helt almindelig artikel i Wikipedia er typisk skrevet i fællesskab af mindst 200 personer og redigeret igen og igen af over 50 mennesker med vidt forskellige indgangsvinkler og holdninger. Og der har været en måneds debat om hver eneste detalje. Jeg tror ikke, der går lang tid, før folk indser, at det er en ret fornuftig ting med sådan en massiv fælles-redigering.

Hvordan bliver sådan en artikel til i praksis? I formulerer i fællesskab et dokument, som så mange som muligt kan være så enige i som muligt – uden at skulle stemme om, hvad der er mest sandt... Er det sådan, det hænger sammen?

Ja. Lad os tage et simpelt eksempel. Når der sker noget i Mellemøsten, vil palæstinenserne næsten altid sige én ting – og israelerne siger det modsatte. Hvis vi skulle afgøre, hvilken udlægning, der var rigtig ved at stemme om det, ville vi være nødt til at ignorere det andet synspunkt. Og det vil vi ikke.

I stedet beskriver vi helt nøgternt, hvad der er sket, og nævner de forskellige synspunkter et efter et. For eksempel „11 personer er blevet såret i et opgør i Gaza-striben. Palæstinenserne mener, der er tale om en massakre, Israelerne mener, der var tale om selvforsvar, Røde Kors mener at....., FN mener at..... etc. etc.“

Så vi prøver ikke at afgøre eller antyde, om det var A eller B. Vi siger ikke, at den ene udlægning er mere sand end den anden. Vi præsenterer fakta og de forskellige synspunkter. Og så har læserne bedre forudsætninger for at forstå, hvad der rent faktisk skete, og danne sig deres egne synspunkter.

To skribenter kan være rygende uenige, mens vi skriver artiklen. Og de bliver sandsynligvis ved med at være uenige resten af livet. Men de kan godt blive enige om, hvad der er sagens grundlæggende fakta og kortlægge beviserne og synspunkterne på hver side. Så vi maler et nuanceret og faktamættet billede af situationen – men vi afholder os til enhver tid fra at tage stilling eller forsøge at give det fulde svar.

Når denne fælles – kollaborative – proces fungerer optimalt, er der mulighed for at skabe et godt, solidt og meget nuanceret værk. Men der er selvfølgelig også masser af tilfælde, hvor diskussionen bliver ved i det uendelige, og det overhovedet ikke fungerer. For det meste er det nu ret uproblematiske.

Forleden stødte jeg på en artikel om navneproblematikken omkring Danzig/Gdansk. Umiddelbart ligner det jo et simpelt spørgsmål – skal man bruge det tyske eller det polske navn? Men hvis man skal skrive en god historie-artikel er det mere komplekst end som så. For først hed byen det polske navn, Gdansk. Og så det tyske navn, Danzig, i et par hundrede år. Og når man skriver om

historiske perioder, virker det mærkeligt at bruge et andet navn end det, den hed på det tidspunkt.

Så der har været en lang diskussion om, hvordan vi skulle håndtere det spørgsmål. Det endte med, at de historiske artikler om byen er blevet brudt ned i flere små artikler, der omhandler hver sin æra. Og i hver artikel kalder vi så byen det, den hed på det tidspunkt og tilføjer: „Danzig – nu Gdansk“ eller „Gdansk – tidligere Danzig“. Man kan diskutere om det er den helt rigtige måde – og om vi har været knivskarpe i opdelingerne hele vejen igennem. Men jeg garanterer dig for, at der ikke er nogen anden encyklopædi, der har endevendt det spørgsmål så grundigt og virkelig arbejdet for at nå frem til en løsning, som alle var tilfredse med.

I den forbindelse er det jo også smart, at I har detroniseret hele alfabetiserings-hierarkiet, ved bare at have et enkelt søgefelt, så man rammer direkte ind i ordet. Lidt ligesom Google. Man mister selvfølgelig de sjove encyclopædi-oplevelser med at udforske, hvad der står umiddelbart i nærheden af hinanden – men til gengæld undgår man at skulle have fat i et andet bind, fordi man slår op under Danzig og skal „Se Gdansk“.

Derfor bliver det også meget misvisende, når folk sammenligner vores antal af artikler med en almindelig encyklopædi. For det er skåret helt forskelligt. De har måske en meget lang artikel om 2. Verdenskrig, der dækker alle aspekter af krigen over mange sider. Mens vi har en meget kort artikel om 2. Verdenskrig og masser af underartikler om Danmarks besættelse og D-dag. Og her er det selvfølgelig en stor fordel, at vi ikke er begrænset af papiret. Vi behøver ikke at sige „se Gdansk“. Vi kan simpelthen folde specialartiklerne ud i det uendelige.

Tsunamien bliver ofte fremhævet som det ultimative eksempel på, hvad Wikipedia er godt for. Har du selv et favorit-eksempel?

Tsunamien er et godt eksempel – for Wikipedia åbner virkelig en mulighed for at dække den slags verdensomspændende nyheder på en helt anden måde end tidligere. Det gik for alvor op for mig den 11. september. Vi var næsten lige startet dengang – i januar – og vi var ikke særlig mange. Og så pludselig den dag – den morgen – var det næsten helt umuligt at få adgang til wiki-serveren. Der var så meget trafik. For vi havde kun en server, og der var utroligt mange mennesker, der ville besøge siden. For mens de andre medier fortalte, hvad der var sket i de sidste fem minutter og viste de samme billeder af tårnene, der brasede sammen, leverede vi al baggrundsinformationen. Hvem var arkitekten bag tvillingetårnene og Pentagon? Hvilke flyselskaber var involveret? Hvem er de forskellige terroristgrupper... det var nemlig meget svært at få overblik over, selvom Al Qaidas navn meget hurtigt kom frem.

Helt ærligt tror jeg snart, at folk i stedet vil spørge: „Hvordan kan jeg stole på de store nationalencyklopædier. Hvordan kan de være tilstrækkeligt nuancerede, når artiklerne er skrevet af *en* person og redigeret af *to* andre?“

I løbet af den første dag fik vi fyldt så meget baggrundsinformation ind, at man kunne få et reelt overblik over situationen. Og det kunne man faktisk ikke få andre steder. Brudstykker, måske, men ikke et samlet overblik. Og det var det samme med tsunamien. Selvfølgelig kunne du tænde for CNN og se folk drukne – og så kunne du konstatere, at det vel nok var en stor katastrofe. Men hvis du ville forstå katastrofens omfang, handlede det også om at forstå, hvem de mennesker var, og hvordan de levede deres liv, før katastrofen indtraf. Hvilket sprog de talte og en masse andre grundlæggende spørgsmål. Men den basisinformation er meget svær at opdrive, når de store internationale katastrofer sætter ind.

Hvordan kunne I som ung, sårbart projekt uden hierarki og vedtagne retningslinjer undgå at bare nogle afjer lod sig rive med afstemningen den 11. september?

Ved udelukkende at skaffe baggrundsinformation af den slags ingen kan anfægte. Jeg tror faktisk, det virkede terapeutisk for os at undersøge 'andre bygninger af samme arkitekt' og andre fuldstændig ukontroversielle spørgsmål. Vi sad med fornemmelsen af, at alt omkring os brændte – og at vi kunne yde et minimalt bidrag ved i det mindste at sikre folk ordentlig baggrundsinformation.

Det er tilsyneladende også svært for mange at forstå, at I gider lave alt det her ud afren altruisme.

Altruisme er nok heller ikke det rigtige ord. Man skal snarere tænke på det som en hobby. Man stiller jo aldrig spørgsmålstegn ved, hvorfor nogle mænd går til fodbold. Det gør de for at have det sjovt.

Det er åbenbart meget svært for folk at forstå, at det skulle kunne være sjovt at skrive en encyklopædi – men vi er altså nogle nørder, der synes det er meget sjovere end at gå til fodbold. Det er selvfølgelig ikke det hele, der er sjovt. Men de sure tjanser tager man så med, fordi det tjener et godt formål. Her kommer der nok noget altruisme ind i billedet – det svarer til at arbejde frivilligt for Røde Kors.

Skribenterne er typisk meget aktive i nogle måneder, og så får jeg en mail fra dem, hvor de fortæller, at de dumper eksaminerne, hvis de ikke koncentrerer sig lidt om studierne – og så forsvinder de i et par måneder. Og det er selvfølgelig helt fint.

Personligt gør jeg det her, fordi jeg synes det er så sjovt. Jeg elsker simpelthen viden. Jeg er informationsjunkie.

Hvad er det egentlig, der er så fedt ved viden?

Jamen, det er jo som at spørge, hvad der er så godt ved sex eller chokoladeis. Det er bare fantastisk. Og jeg tror, at mange af de andre wikipedianere har det på samme måde. En glubende appetit efter at vide ting. Jeg tager ofte mig selv i at læse artikler

om de mest absurde emner – for eksempel har jeg efterhånden en latterligt stor viden om den britiske adel. Og det interesserer mig ellers overhovedet ikke – men den britiske Wikipedia har hele tiden nye artikler om en jarl eller et grevskab, og jeg kan slet ikke lade være med at læse dem. Jeg skal bare liiiiige læse lidt – og så tager det ene link det næste – og pludselig ved jeg alt om Overhusets medlemmer.

Så du er ret svær at slå i Trivial Pursuit?

Jaaaa, jeg vinder altid over hele flyet, hvis der er et fælles trivia-spil i underholdningssystemet. Det kunne være sjovt at stille med et hold wikipedianere til en vidensquiz. Du drømmer ikke om, hvor kloge mange af de mennesker er. De ved alt om alt i hele verden. Vi ville vinde i et snuptag.

En samling vidensfetichister, siger du med andre ord. Skal man være lidt af en nørd for at blive wikipedianer?

Ja, det skal man jo nok. Der er stadig en overrepræsentation af teknologi-nørder i netværket – mange af dem, der virkelig hylder 'The free software-movement'. Og det er vel en af projektets nuværende svagheder, at der ikke er helt så mange kunsthistorikere og eksperter i fransk litteratur. Men heldigvis spredt det sig hurtigt til nørder fra alverdens felter. Og heldigvis er mange af tech-folkene jo også meget alvidende. Mange af dem arbejder måske med teknologi, fordi der er mange penge i det. Men de er passionerede eksperter i klassisk musik. Og så får de afløb for al den viden her.

Wikipedia adskiller sig på så mange måder radikalt fra traditionelle encyklopædier. Alligevel understreger du meget ofte, at det egentlig ikke er så banebrydende endda. Hvorfor er det dig så magtpåliggende?

Det handler nu mest om at understrege, at Wikipedia er en social opfindelse. Ikke en teknisk opfindelse. Det 'nye' i Wikipedia handler om at skabe sociale relationer – vi har ikke opfundet en magisk software-algoritme, der hjælper os til at sortere det gode fra det dårlige.

En social opfindelse...?

Ja. Wikipedia udsprang af et helt andet projekt, der var struktureret helt anderledes. Meget top-down-hierarkisk. Det var designet ud fra alle kunstens sikkerhedsregler og hvilede på den store frygt om, hvad folk mon kunne finde på at gøre. Og det fungerede bare overhovedet ikke. Men så opdagede vi wiki-softwaret og besluttede at vende det hele 180 grader på hovedet. Vi droppede sikkerhedsforanstaltningerne og åbnede det hele op.

Rigtig meget software er udviklet ved at forestille sig alle de værste tænkelige ting, brugerne kunne finde på at gøre. Og det

lyder jo fornuftigt nok, når man lige hører det. Men forestil dig, at man designede en restaurant ud fra det samme princip. Hvad hvis man vil servere store steaks? Skal man så placere hvert bord i et bur for at undgå, at folk stikker hinanden med de skarpe knive? Det ville jo være helt absurd. Men så snart vi taler om softwaredesign, betragter vi det som en selvfølge at tænke paranoidt.

Den egentlige nyskabelse i Wikipedia er, at vi har valgt at gå den stik modsatte vej. Alt er åbent – og det hæger vi meget om.

På et tidspunkt var der et forslag fremme om, at vi skulle læse skribent-profil-siderne, så det kun var brugerne selv, der kunne redigere dem. Så lød der jo – heldigvis – et ramaskrig fra alle de inkarnerede wikipedianere. Og resultatet var, at mange af os ligefrem opfordrede andre til at redigere vores side. Vi skrev hver især noget i stil med: „Du må gerne redigere denne side. For jeg går ud fra, at du kun redigerer den, hvis du har fundet en fejl, har noget relevant at tilføje eller på en anden måde vil være med til at gøre siden bedre“. Og budskabet var jo ganske enkelt: Ja, selvfølgelig kan vi udvikle software, der beskytter os mod hinandens ondskabsfuldheder. Men vi vil hellere stole på hinanden. For det opbygger yderligere tillid.

Kender du den leg, hvor man får bind for øjnene og skal lade sig falde bagover – og er nødt til at stole på, at man bliver grebet af en af de andre?

Ja, uha. Det er fedt, men også ret skræmmende....

Det er da meget skræmmende. Men det er ikke desto mindre sådan, vi gør, når vi giver alle mulighed for at redigere hinandens sider. Du kan gå ind på min side lige nu og skrive, at jeg er den nye Hitler. Jeg sletter det nok i løbet af 50 sekunder. Men i princippet kan du gøre det lige så tosset, du vil – for jeg har ladet redigeringsværktøjet være tilgængeligt for dig, fordi jeg stoler på, at du vil håndtere det fornuftigt.

Man er nødt til at stole på andre mennesker. Det er ligesom, når man cykler. Der er altid en risiko for at blive kørt over. Men det sker sjældent – og når det sker, er det som regel et uheld. Vi kan jo ikke lade være med at cykle af den grund. Og vi kan heller ikke bygge bure rundt om bordene på restauranten, fordi alle gæster har adgang til skarpe knive. Vi er nødt til at stole mere på hinanden. Ellers bliver verden pludselig meget kedelig.

Hvordan håndterer I egentlig virksomheder, der skriver glorificerende om sig selv?

Det problem har vi faktisk ikke haft endnu. Jeg tror ikke, at nogen større virksomheder er dumme nok til at skrive selvforherligende på Wikipedia. Forestil dig lige, hvis Exxon blev taget i at redigere deres egen side. Det ville jo ende i en kæmpe medie-skandale.

Rigtig meget software er udviklet ved at forestille sig alle de værst tænkelige ting, brugerne kunne finde på at gøre. Og det lyder jo fornuftigt nok, når man lige hører det. Men forestil dig, at man designede en restaurant ud fra det samme princip. Hvad hvis man vil servere store steaks? Skal man så placere hvert bord i et bur for at undgå, at folk stikker hinanden med de skarpe knive?

Det bekymrer mig mere, hvad virksomhedernes fans eller fjender kan finde på at skrive. Nogle produkter er jo lidt ligesom en religion. For eksempel er mange Mac-brugere ret religiøse, når det gælder computere. Jeg har selv en Mac og er fuldstændig snæversynet og ukritisk positiv, når talen falder på Macs. Jeg synes, de er helt fantastiske. Men det er ikke så godt, hvis det er en Mac-superfan, der skriver artiklen om Macs i Wikipedia. Den skal være mere nuanceret. Det bliver den nu automatisk, fordi der også er mange, der hader Macs – så den artikel skal nok bevare balancen.

Så egentlig er der størst risiko for ensidig dækning af de emner, det er svært at være uenige om. Lad os sige frimærker. Nu har jeg aldrig set vores sider om frimærker – så det er et helt teoretisk eksempel, og muligvis er der masser af konflikter og diskussioner på de sider. Men lad os for eksemplets skyld være enige om, at det er ret svært at hade frimærker. Jeg kan ikke engang rigtig forestille mig, hvordan en ensidig artikel om frimærker ville se ud. Eller en skeptisk artikel om frimærker for den sags skyld. Så der får det meste nok lov at stå forholdsvis uredigeret. Og så er der jo en risiko for, at det bliver noget ensporet.

Den slags spørgsmål er meget interessante. Hvor går grænserne for neutralitet, når man lægger det hele an på frivilligt arbejde? I hvilke sammenhænge fungerer den kollaborative proces bedst – og hvornår er den knap så hensigtsmæssig? Der er ingen tvivl om, at det fungerer rigtig godt til stærkt kontroversielle spørgsmål. Som Israel-Palæstina-konflikten. Man skal passe lidt på, for den bliver redigeret hele tiden, og nogle gange er den temmelig ensidig i 10 minutter, indtil den bliver redigeret af en anden med nogle andre synspunkter. Men grundlæggende må man sige, at man kan få et vældig godt, gennearbejdet og nuanceret overblik over konflikten på Wikipedia.

Til gengæld egner processen sig ikke helt så godt til de mindre kontroversielle emner. Der adskiller Wikipedia sig ikke nær så meget fra andre medier og encyklopædier.

Der er mange, der varsler en ny IT-bølge i kølvandet på den frie software-bevægelse. Hvilken rolle spiller Wikipedia i den forbindelse?

Jeg tror, at folk er så begejstrede for Wikipedia, fordi vi repræsenterer en masse af det, der var grundtanken med internettet. Alt det, vi alle sammen håbede, vi kunne dengang internettet blev født. Vi var så begejstrede: „Wow – her er et fantastisk nyt medie, hvor alle kan dele information og diskutere frit. Og det er en åben samtale – ikke bare monolog.“

Og så kom dot.com-æraen og IT-boblen, hvor internettet kun handlede om pop-up-reklamer og pornospam. Og det var en ret deprimerende udvikling for det nye, globale medie, vi havde haft så stor tiltro til.

Wikipedia repræsenterer meget af den originale drøm om internettet. Det er åbent og tilgængeligt for alle, det er skabt i samarbejde mellem en masse mennesker, og det hviler på en utroligt enkel grundlæggende ide om at gøre god og lodig information tilgængelig for mange mennesker.

I dag har Wikipedia flere brugere, end New York Times har læsere. Og det er egentlig ret vildt at tænke på – at en gruppe gale frivillige kan bygge noget så stort. Det er en forsmag på mange af de rigtig store ting, der kommer til at ske. Jeg ved ikke præcis, hvad det bliver. Men det tegner lovende – og det bliver virkelig spændende.

Hvad bygger du det på?

Wikipedia har virkelig bevist, hvor meget man kan gøre med få midler, hvis man er en gruppe engagerede mennesker med et godt motiv.

Nu er der også blevet udviklet et nyt juridisk koncept, der hedder Creative Commons, der skal gøre det lettere for kreative mennesker at dele deres kunst og viden uden at miste rettighederne. Det er for eksempel meget brugbart inden for musikkens verden... prøv at forestille dig, hvor den næste store musikalske bevægelse vil komme fra. Og her taler jeg ikke om den næste lille krølle på rock'n'roll – men om den næste rock'n'roll. Den vil jo næppe komme fra Britney Spears. Den vil overhovedet ikke komme fra den store kommercielle musikindustri. Den vil da spire frem gennem internettet, hvor den globale struktur har skabt grobund for en remix kultur, der krydser Hindi-sange og rap. Lidt ligesom med jazz, hvor det er helt legalt at låne ideer og bygge videre på hinandens arbejde. Og hvad med dokumentarfilm skabt af 500 filmmagere, der optager scener over hele verden og redigerer filmen i fællesskab. Selvom det er sværere og tungere, når man arbejder med levende billeder, kan det ikke vare længe, før det bliver muligt.

Creative Commons kan virkelig medvirke til at give de nye tendenser luft under vingerne. Men det er selvfølgelig ikke til at sige, hvor lang tid det vil tage. For eksempel havde Ward Cunningham udviklet wikiwiki-teknologien allerede i 1995. Men jeg fandt først på at bruge teknologien til en fælles encyklopædi seks år senere.

Hvor vigtigt er det gode motiv, hvis sådan et projekt skal lykkes?

Det er jo helt essentielt. Ingen gider arbejde frivilligt for et projekt, de ikke tror på. Og hvis folk virkelig ikke bryder sig om projektet, kan de ligefrem finde på at underminere det. Selvom Microsoft prøver at åbne mere op, vil de aldrig kunne gøre det, Wikipedia kan. For der er så mange derude, der hader Microsoft så intenst, at de ville være under konstant angreb. Et projekt som Wikipedia bliver ikke angrebet helt så meget – vi er åbne, vi er

gratis, vi vil give information til verden, folk stoler på mig, fordi jeg er en fin fyr og det hele handler om neutralitet – så det er folk grundlæggende med på at støtte.

Du erkender vigtigheden af at være en fin fyr, som folk stoler på, men du griner alligevel lidt, når folk kalder dig guru...

Linus Torvalds, der står bag Linux kode-projektet, sagde engang: „Jeg er bare en meget doven person, der får mulighed for at sole mig i det store frivillige arbejde, andre laver for mig“. Og jeg grinede, da jeg hørte det. Men nu er det pludselig blevet min dagligdag, at jeg flyver verden rundt, og folk takker mig for alt det, jeg har gjort. Men reelt er det jo alle de frivillige skribenter, man skal takke. Jeg arbejder selvfølgelig også ekstremt hårdt, så jeg føler ikke skyld, eller at jeg tager æren uden at fortjene den. Men det er vigtigt at forstå, at det ikke er mig, der er den store guru. Det er et stort netværk af en masse mennesker, der arbejder frivilligt for at få det hele til at ske.

En af mine største kvalifikationer til at lede dette netværk er nok, at jeg aldrig tror, jeg er klogere end de andre eller har det endelige svar på noget som helst. Vi har mange lange diskussioner – og jeg er altid parat til at ændre mening, hvis nogle, der tidligere har udvist god dømmekraft, overbeviser mig om, at jeg er forkert på den.

Det var jo dig, der skrev de første ord i Wikipedia, men hvor meget deltager du selv i skrivearbejdet i dag?

Jeg hverken skriver eller redigerer særlig meget. Jeg er tit nødt til at spørge de andre, hvordan jeg skal bruge en ny boks eller knap – og det griner vi jo lidt af. Men faktisk er det en meget bevidst beslutning, at jeg ikke skriver og redigerer så meget længere. For som den endelige beslutningstager er det vigtigt, at jeg ikke er fedtet for meget ind i de konkrete arbejdsprocesser. Det er lidt som med den danske dronning – man kan ikke være involveret i politik og samtidig opretholde den nødvendige distance.

OK, og så er vi tilbage ved monarki-metaforikken. Hvor vigtigt er det for et frivilligt projekt at have en kransekagefigur?

Det afhænger nok meget af størrelsen. Hvis man er 6–8 personer giver det ingen mening med for mange regler. Og selvom det kan give god mening med et vist hierarki, når man er 1000, nytter det ikke, hvis det pludselig føles, som om det hele bare handler om at servicere en diktator. Så holder folk op og bliver – med god grund – rasende.

I dag bestemmer jeg mindre og mindre i Wikipedia. Jeg bestræber mig faktisk på ikke at bestemme noget overhovedet. Men det er nødvendigt at have en person med den afgørende beslutningskompetence – for der sker løbende angreb, hvor folk udefra

I dag har Wikipedia flere brugere, end New York Times har læsere. Og det er egentlig ret vildt at tænke på – at en gruppe gale frivillige kan bygge noget så stort

forsøger at skade os. Og i de tilfælde er jeg nødt til at kunne træffe nogle hurtige beslutninger. Så det er stadig meget vigtigt, at folk har tillid til mig som person.

Men jeg har jo heller ikke tid til at være involveret i alle beslutningerne. Så vi eksperimenterer meget med forskellige demokratiske processer, der skal flytte magt væk fra mig og gøre andre i stand til at træffe beslutninger. Men det skaber hurtigt en masse usikkerhed, for folk kender mig og stoler på mig – men hvad sker der, når magten pludselig ligger hos nogle helt andre, som man kun kender virtuelt? For eksempel var vi på et tidspunkt nødt til at give nogle skribenter ret til at ekskludere besværlige brugere. Og så opstod der en masse nervøsitet – for hvad hvis vi kom til at vælge nogle magtliderlige idioter, der så overtog hele projektet og ekskluderede alle de gode, gamle brugere. Vi lavede så en overgangsløsning, hvor man kan appellere til mig, hvis man er blevet ekskluderet. Og så har jeg ret til at omstøde beslutningen.

Sådan er vi nødt til at prøve os frem, hvis vi ikke skal komme til at ødelægge projektets kerne, mens vi konstitutionaliserer projektet. Men jeg håber da, at vi snart når til et punkt, hvor jeg ikke behøver at optræde som Dronningen af England over for mit parlament. Hvor vi ikke behøver mig som ekstra instans i forhold til den lovgivende forsamling. Og så kan jeg nøjes med at vinke til parader og den slags... hæhæ.

Ja, det kunne være kønt. Nu siger du, at I eksperimenterer med forskellige demokratiske processer. Kunne nogle af de traditionelle demokratier lære lidt af jer?

De kunne nok lære meget af vores redigeringsproces. Den egner sig vældig godt som konfliktknuser. Og den er også nyttig, når to modstridende parter skal formulere et dokument i fællesskab.

Forestil dig, at Greenpeace og Exxon skulle nå til enighed om nogle boreplatforme. Hvis de sammen formulerede et wikidokument om fordelene og ulemperne, ville de hurtigt nå frem til et dokument, begge parter kunne skrive under på. Det ville jo nok være et ret tentativt dokument – men det ville i det mindste være nuanceret og give beslutningstagerne reel information at træffe beslutningen ud fra – i stedet for at basere beslutningen på lobbyister, der er specialiserede i at fremstille sagen fra en side. Jeg ved godt, at en side fyldt med fakta og neutrale formuleringer ikke besvarer spørgsmålene – for selvfølgelig er parterne stadig dybt uenige om, hvad der er den rette løsning. Men i det mindste får beslutningstagerne chancen for at træffe en velunderbygget beslutning.

Og det er vigtigt. For hvor mange gange er vi ikke som borgere blevet bedt om at stemme om noget, som vi ikke aner noget om, og hvor vi kun kan få vores information fra ekstremt ensidige kilder? Vi stoler ikke på nogen af partnerne, men det er den eneste information, vi kan få. Og de fleste af os ville nok meget hellere danne os

vores egen mening på baggrund af halvtørt, faktabaseret undervisningsagtigt materiale end på baggrund af polemiske indlæg.

Inviterer politikerne dig til at tale om det her?

Ikke så meget, nej. De fleste henvendelser handler om video og undervisningsmateriale. Forskellige former for samarbejde med skoler og universiteter. Men jeg har lige modtaget en invitation fra det amerikanske militær, som er interesseret i at bruge wikitanke til at opbygge en demokratisk kultur i Irak og Afghanistan. Tanken er vist, at indbyggerne, som ellers ikke er så vant til at råbe op og debattere, kan give udtryk for deres holdninger ved hjælp af wiki-teknologi.

Jeg havde også en interessant samtale med en professor i jura fra Harvard, som i flere år har arbejdet med et fængsel i Jamaica. For nylig var der et oprør i fængslet – og der blev dræbt både indsatte og fængselsbetjente. Så der er selvsagt mange følelser i spil. Mange spændinger.

Og så diskuterede professoren og jeg, om man kunne skabe en fornuftig debat ved at få de indsatte og betjentene til at formulere et fælles dokument om opstanden i en wiki. Så kunne de hver især forklare, hvordan de opfattede situationen og formulere nogle fælles retningslinjer for at undgå, at det skulle gentage sig. Men hvis jeg skal være helt ærlig, aner jeg ikke, om de indsatte i et maximum-securityfængsel på Jamaica lige ville kunne sætte sig ned i computerrummet og debattere på den måde. Det kræver jo et vist niveau af skrivekundskaber. Men ideen er god – og et eksempel på, hvor mange forskellige slags problemer, man kan prøve at tackle gennem en wiki-proces.

En ting er de forskellige typer dialog og konflikter, wiki-teknologien danner baggrund for. Men Wikipedia er også tænkt som et udviklingsprojekt, der skal hjælpe landene i den 3. Verden. Kan du prøve at uddybe den del af visionen?

Jeg har altid hyldet det gamle ordsprog, at hvis en mand er sulten, og du giver ham en fisk, bliver han mæt resten af dagen..

...og hvis du lærer ham at fiske, kan han brødføde sig selv resten af livet...

Jeg ser på udviklingsproblemerne i Afrika og synes, det går helt ad helvede til. Man propper millioner af dollars ind i store projekter, der intet har at gøre med befolkningens reelle behov... og i mine øjne ser det ud til at være meget mere effektivt, når græsrodsbevægelserne udvikler projekter, der involverer lokalbefolkningen – for så viser det sig ofte, at folk er i stand til at udrette de utroligste ting.

Jeg vil gøre alt for at hjælpe de befolkninger med at slippe ud af vores patroniserende velgørenhed. Vi bliver nødt til at holde

op med at komme og sige: „Åh, I stakler, er det ikke dejligt, at vi kommer her og bygger en bro for jer“. Jeg synes meget hellere, vi skal sige „Vi bygger ikke broen for jer, men her en bog om, hvordan man bygger broer – og her er i øvrigt al den information vi kan skaffe om, hvordan man optimerer et lille landbrug. Hvis I gør sådan, kan I sandsynligvis både spise jer mætte og producere nok til at kunne sælge lidt på markedet. Og så får I råd til bedre lægehjælp...“

Jeg ved godt, at det lyder meget politisk korrekt og græsrodshelligt. Men jeg tror virkelig, at det er vejen frem. Og det er derfor, det er så vigtigt for mig, at folk kan bruge vores materiale kvit og frit – selvom det giver en masse problemer i praksis. For der ringer tit professionelle fotografer, der gerne vil donere 1000 fotos, hvis bare jeg kan garantere, at de kun bliver brugt til ikke-kommercielle formål. Og det hverken kan eller vil jeg garantere. For så ville jeg ødelægge livsgrundlaget for alle de små afrikanske iværksættere, der i dag lever af at printe wiki-artikler ud og sælge dem som bøger eller små encyklopædier.

De har ikke råd til Encyclopedia Britannia – men de har råd til at printe og få et livsgrundlag ud af at sælge stoffet. Det ville vi bremse, hvis vi skulle garantere, at vores indhold aldrig ville blive videresolgt. Samtidig ville vi så bremse et helt distributionsled af vores indhold i den tredje verden. For selvom internettet udbreder sig hurtigt, er der stadig mange, der ikke ville få adgang til vores sider, hvis de kun lå digitalt. Så er det smart, at de kan købe en billig, kopieret version.

Der opstår ofte nogle lidt pudsige situationer på grund af vores politik om at gøre alle rettighederne til indholdet gratis og tilgængelige for alle. For eksempel er der en fyr, der har fået EU-midler til at oversætte dele af Wikipedia til Bambara – et sprog der bliver talt af ca. seks millioner mennesker i Mali, som kun meget sjældent får mulighed for at læse materiale på deres eget sprog. Så han betaler en gruppe studerende for at oversætte artiklerne. Og selvom der er tale om en meget begrænset hyre, sikrer det de studerende et livsgrundlag – og børnene får gratis skolebøger på deres eget sprog. Et fantastisk projekt – som jeg ikke anede noget om, før det var i fuld gang.

Så der er mange muligheder med den frie licens – og derfor prøver vi at holde den så åben som muligt, så længe der er tale om at videreformidle og distribuere selve indholdet. Vi er meget mere opmærksomme, hvis folk vil markedsføre noget under Wikipedia-navnet. Med vores logo. Det kræver vores tilladelse. Så der er meget stor forskel på at ville distribuere cd-rom'er med Wikipedia i Thailand – og at ville distribuere CD'er med Wikipedia-indhold i Thailand. Det sidste må man hellere end gerne – og man behøver ikke engang at spørge os. Det står enhver skolelærer, missionær eller sygeplejerske helt frit for at printe vores indhold og uddele det til andre.

Forestil dig, at Greenpeace og Exxon skulle nå til enighed om nogle boreplatforme. Hvis de sammen formulerede et wiki-dokument om fordelene og ulemperne, ville de hurtigt nå frem til et dokument, begge parter kunne skrive under på. Det ville jo nok være et ret tentativt dokument – men det ville i det mindste være nuanceret og give beslutningstagerne reel information at træffe beslutningen ud fra – i stedet for at basere beslutningen på lobbyister, der er specialiserede i at fremstille sagen fra *en* side

Det er jo lige netop det, der er pointen. At alle dem, der desperat har brug for viden, får fri adgang til den. Og har lov til at gøre med den, hvad de vil. Og hvis jeg selv skal sige det, er det helt fantastisk cool.

For nogle år siden studerede jeg på universitet i Ghana. Og det var slående, hvordan undervisningen meget handlede om udenadslære – der var sågar en af underviserne, der gentog alt, hvad hun sagde, tre gange for at diktere lærebogen til os. Der gik det virkelig op for mig, hvor meget vores undervisningssystem med kreativitet og selvstændig stillingtagen forudsætter, at vi har adgang til opslagsværker, internettet og store biblioteker, hvor vi kan finde eller genfinde den viden, vi aldrig har været tvunget til at lære.

Jeg har altid tænkt, at der nok boede et barn i Afrika, der ville kunne rykke hele verden, hvis bare det havde adgang til en bunke bøger. Men desværre vokser mange af Afrikas store, lysende genier op med en eneste bog – eller slet ingen bøger. Og selvfølgelig bruger de så deres store intellekt på at opøve en enorm viden om lokale forhold og måske lede lokalsamfundet. Men tænk, hvad de kunne have gjort for hele kontinentet, hvis de havde fået de rette forudsætninger.

Rent politisk er det også sværere at tyrannisere folk, der er oplyste. Så vidt jeg kan forstå, er et af de helt store blokeringer mod fred i Afrika, at historiebøgerne er totalt forældede. Befolkningerne aner intet om deres nabolande. Ofte ved de mere om, hvad der sker i USA, fordi selv den mindste flække efterhånden har fjernsyn. Men det ville hjælpe meget, hvis vi kunne fortælle dem lidt mere – og noget mere nuanceret – om deres egen region. For det er så svært at hade mennesker, man ved bare en lille smule om.

Så du er ikke alene Kongen af Wikipedia – du er ved at udvikle dig til en verdensspændende magtfaktor. For hvis man først sidder på retten til at definere og beskrive tingene...

Men det er jo lige netop derfor, det er så vigtigt at holde Wikipedia åben for alle – så man kan udfordre og diskutere vores synspunkter. Wikipedias absolut største force er, at alt kan udfordres – og hele tiden bliver udfordret. **r**

Rent politisk er det også sværere at tyrannisere folk, der er oplyste. Så vidt jeg kan forstå, er et af de helt store blokeringer mod fred i Afrika, at historiebøgerne er totalt forældede. Befolkningerne aner intet om deres nabolande. Ofte ved de mere om, hvad der sker i USA, fordi selv den mindste flække efterhånden har fjernsyn. Men det ville hjælpe meget, hvis vi kunne fortælle dem lidt mere – og noget mere nuanceret – om deres egen region. For det er så svært at hade mennesker, man ved bare en lille smule om

Seks wiki-teser om den digitale fremtid

Hvis Wikipedia-tankegangen spreder sig, vil vi snart skulle vende op og ned på de virksomheder, organisationer og relationer vi kender i dag. Her er et par fremtidsvisioner formuleret af en social kapitalist, der opfatter tesoerne som naturlige konsekvenser af udviklingen – ikke utopier fra 1968, der er fundet frem fra gemmeskufferne.

AF THOMAS MADSEN-MYGDAL

1 – KOLLEKTIVET SKRIVER UNDERVISNINGSMATERIALERNE

Ifølge kollektivets visdom skaber vi de bedste løsninger i fællesskab. Her er det næsten en naturregel, at det åbne kollektiv vil skabe bedre resultater end den lukkede, styrede proces.

Hvem skaber den bedste encyklopædi-artikel om 2. Verdenskrig? 'Alle' i en fælles wiki-proces eller fem udvalgte eksperter?

Hvorfor ikke skabe undervisningsmateriale kollektivt med en fælles vision om at lave det bedste materiale og gøre det frit tilgængeligt for hele verden? Universitet MIT i USA har allerede gjort størstedelen af deres undervisningsmateriale frit tilgængeligt. Næste skridt er at skabe selve undervisningsmaterialet ved hjælp af en Wikipedia-model. Forestil dig, at alle Danmarks matematiklærere har værktøjerne til i fællesskab at skabe det bedste og mest forskelligartede undervisningsmateriale – fordi de brænder for det. Tænk, hvis Danmarks fremtid afhænger af, at vi er de bedste til at give verden gratis undervisningsmateriale – og vi ender med at skabe en væsentlig økonomisk vækst ved at rådgive om, hvordan man implementerer den pædagogik, der ligger til grund for undervisningsmaterialet. Tænk, hvis det kunne blive den største danske påvirkning af den globale kultur nogensinde.

2 – FRI FORÆDLET OFFENTLIG INFORMATION

Ufattelige mængder offentlige informationer om produkter, virk-

somheder, statistik, jura og geografiske data er i dag gemt af vejen eller er kun til salg gennem kommercielle dataleverandører. I en verden, hvor det næsten ingenting koster at stille dem til rådighed, vil det være en naturlig konsekvens, at det offentlige snart slipper informationerne løs. Mange af informationerne er i dag tilgængelige i form af rådata, mens de funktioner, der gør dem interessante og meningsgivende er kontrolleret af virksomheder. Hvorfor forædler vi for eksempelvis ikke de danske retsinformationer i et Wikipedia-lignende fællesskab, så det ikke længere vil kræve dyre abonnementer for at få mening ud af dataene. Hvad hvis advokaterne lod være med at købe de forædlede data og i stedet investerede et par timer hver på at forædle de mange data i fællesskab og annoterede, kommenterede og redigerede de mange rå retsinformationer indenfor hver deres praksisområde?

I mange tilfælde ville denne kollektiv proces givetvis skabe bedre resultater qua mængden af personer, der bidrog til at forædle informationerne end det forædlingsprodukt, advokaterne i dag skal købe dyre licenser for at bruge.

3 – KULTURARVEN FÅR ET NYT LIV

En kæmpe del af vores kulturarv er ikke tilgængelig i dag. Og her snakker jeg ikke om de seneste 50 års kulturarv, der er blevet overtaget af multinationale copyright-karteller i stedet for at være styret af kunstnerne. Jeg taler om hundrede års kulturarv, der ligger bag lås og slå. Al den musik, der ikke findes frie indspilninger af. Al den kunst, der ikke bliver tilladt fotografering af, fordi nogle museer tænker kortsigtet og er bange for at miste besøgende.

Derudover ligger en kæmpe mængde af kulturarven i lagre og venter blot på at blive digitaliseret og dermed gjort lettere tilgængelig.

4 – FARVEL TIL DE DYRE MELLEMMÆND

Engang gav det mening, at betale for Den Blå Avis, fordi de havde udgifter til at trykke det fysiske produkt. Men er der nogen grund at betale penge for et produkt, der næsten ikke koster noget at producere? Hvorfor skaber vi ikke en gratis bruger-ejet markedsplads, hvor indrykningen af annoncer ingenting koster.

E-bay, Trendsales og Craigslist er allerede halvvejs derhenne. De tilbyder gratis produkter, men foreløbig er de blot nye mellemmand, der kapitaliserer på noget, der i sidste ende burde være frit tilgængeligt.

Bankerne er også eksempler på mellemmand, der kan erstattes af gratis brugerejede markedspladser for udlån og indlån direkte mellem mennesker. Den engelske markedsplads Zopa er et skridt i den retning. Her kan private med likvide midler udlåne penge direkte til låntagere mod en ganske lille administrationsafgift.

5 – BRUGERNE EJER SELV KOMMUNIKATIONSKANALERNE

Størstedelen af vores digitale kommunikation foregår i dag med store virksomheder som mellemmand – portvagter, der tilfører mindre og mindre værdi. Der er ingen real-økonomiske årsager til, at en mobilsamtale skal koste en krone i minuttet. Det er en beskatning af kommunikationen mellem to individer baseret på gamle monopolsituationer og forældet dyr infrastruktur.

Forandringerne er allerede på vej på flere fronter. Folk går sammen om at skabe bredbåndsforeninger i bydele og boligområder og kan pludselig få det samme produkt til en tiendedel af prisen. Med brugerejede trådløse netværk skaber folk en ny infrastruktur udenom mobilselskaberne. Og selve den mundtlige samtale er ved at være gratis takket være teknologier som Skype. Skype er dog stadig en proprietær teknologi, og indtil vi får åbne standarder for digital telefoni, er der stadig et stykke vej, før vi kan forbinde alle disse brugerejede netværk og udveksle kommunikation imellem dem uden manden i midten.

6 – FORSKERNE STILLER FRIT DERES ARTIKLER TIL RÅDGIGHED

I en digital verden er det tragi-komisk, at fagmagasinerne med de nyeste forskningsresultater bliver dyrere og begrænser adgangen til viden. De skaber barrierer for adgangen til den fælles viden, der for eksempel udelukker landene i den tredje verden. Forskerne afgiver copyright på deres artikler til kæmpe udgivere med overskudsgrader på 33 % for at komme med i de velrespekterede fagtidsskrifter. I en Wikipedia-model ville forskerne i stedet stille deres artikler til fri rådighed, få kollegaer til at peer-reviewe og redigere artiklerne i en wiki. Nuancerede modeller for ophavsret som Creative Commons og GPL/BSD-licenser muliggør den frie informationsspredning. Både inden for kunst og forskning. Verden mister nogle store forlag, der tjener en masse penge på forædle artiklerne og lave dem om fra bits til atomer i papirform. Men verden mister ikke ret meget andet. Til gengæld vinder vi en global spredning af forskning udover forskerkredse – en åbenhed og gennemsigtighed.

(Med stærk inspiration fra Jimbo Wales' manifest „10 challenges for the free Culture Movement“)

SEKS FORUDSÆTNINGER FOR, AT TESERNE KAN BLIVE FØRT UD I LIVET.

DIGITALISERING

Det er en gammel kæphest, vi ikke tænker over til daglig. Men digitaliseringen af alle typer informationer giver os muligheden for at sende dem frem og tilbage næsten gratis overalt i verden. Det er grundlaget for Wikipedia og de seks teser.

AMATØRSKABELSE

Mange af de nye initiativer og programmer er skabt af passionerede amatører. I modsætning til de professionelle, der kun løser opgaven, hvis der er penge i det, er amatørernes drivkraft deres lidenskab og interesse i, at et problem bliver knust på den bedst mulige måde. Udover Wikipedia står passionerede amatører bag gratis software som for eksempel web-browseren Firefox, operativsystemet Linux og 100 millioner mikromedier kaldet weblogs.

FRI

En klog mand sagde engang „information wants to be free“. Vi vil alle gerne være frie og have mulighed for at gøre, hvad vi vil og skabe mening. Hvis du spurgte informationen, hvad den allerhelst ville i hele verden – ville informationen nok svare: „Være så mange steder som muligt!“

Det får informationen mulighed for nu med de nye, nuancerede modeller for ophavsret. Her giver initiativer som Creative Commons mulighed for fri informationsspredning. Enten totalt fri eller fri spredning til ikke-kommercielt brug med rettigheder til at sample/forædle materialet til ens egne produktioner.

ÅBENT

Åbenhed er et af nøgleparametrene i Wikipedia. Åbenhed i skabelsesprocessen, åbenhed i kraft af, at alle kan deltage. På Wikipedia kan du dekonstruere, hvem der har skrevet hvad og hvornår. Og du kan selve deltage i skriveprocessen – modsat for eksempel arbejdsprocessen, der ligger bag en avisartikel eller en artikel i en encyklopædi.

GLOBALT OG LOKALT

Alt er globalt og samtidig lokalt. Få ting giver mening, hvis de ikke på samme tid fungerer globalt og lokalt. Produkter og services skal virke for individet og helheden. Wikipedia er en global bevægelse, der har lokale rødder i hvert enkelt land.

GRATIS

Det er en naturlig konsekvens af de andre parametre, at mange produkter og services, der før kostede penge, nu bliver gratis. Eller rettere sagt – gratis på et niveau hvor en forening eller fond kan drive dem for 100.000 – 1.000.000 kr. om året for en global tjeneste. Det giver ikke længere mening at se det som produkter, i stedet er det en fælles infrastruktur, vi alle er med til at skabe og vedligeholde. Det er gratis, fordi det ikke længere giver mening at tage penge for det. Hvis det for eksempel gælder telefoni, udgør markedsføring og regningsprocedurerne langt størstedelen af produktets pris – selve produktionsomkostningen er den mindste post. **r**

UDFORSK DE NYE TENDENSER PÅ

<http://wikipedia.org> – den frie encyklopædi

Nuanceret licensering af ophavsret på
<http://creativecommons.org>

Læs mere om licenserings-modeller på
<http://www.opensource.org>

Læs Demos rapport om de professionelle vs. amatørerne på <http://www.demos.co.uk/catalogue/proameconomy/>